

УДК 338

Касич А.О., д.е.н., професор,

Мандрикін А.О., магістр

Київський національний університет технологій та дизайну

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ КРЕАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВА У ВОЄННИЙ ЧАС

У воєнний та, як очікується, у післявоєнний час підприємства вимушені все частіше звертатись до пошуку нестандартних рішень, а отже потреба у розвитку креативного менеджменту буде зростати. Бізнес в Україні і не тільки зіткнувся з безпрецедентними викликами: так у дослідженні ЄБРР наголошується, що економіка України може скоротитися на 30%. *«Оскільки 3,4% зростання ВВП, зареєстроване у 2021 році, є лише віддаленим спогадом, війна завдає економіці України колосального стресу з тяжким руйнуванням інфраструктури та виробничих потужностей»*, – йдеться у дослідженні [3].

Війна в Україні призвела до масштабних економічних проблем, ключовими з яких є:

1. *Зростання величини окупованих територій* – до повномасштабного вторгнення окупованими вважалися 7% українських території (Крим, Луганськ і Донецьк), однак в результаті агресії ця територія вже складає 20% [2].

2. *Обмеження функціональності підприємств на окупованих територіях* – підприємницька діяльність на цих територіях або повністю зупинена, або здійснюється без взаємодії із загальною економічною системою України. На неокупованих територіях, які зазнали масових обстрілів, діяльність окремих підприємств також зупинена, що також відображається на економічній ситуації.

3. *Проблеми логістики*, яка порушена через призупинення авіатранспортування, морських перевезень, руйнування доріг, мостів.

Це далеко не повний перелік проблем, з якими зіткнулись українські підприємства і вирішення яких відбувається досить часто із застосуванням креативних рішень. Здійснюючи пошук нових рішень в умовах війни менеджери у повній мірі використовують характеристики креативного менеджменту, які визначені фахівцями *Гарвардської Бізнес Школи* [4]: супроводження інновацій; підвищення рівню креативності; спроможність адаптуватись; пошук джерел росту; затребуваність, як навичка.

Принципово нові умови функціонування бізнесу розширюють можливості застосування креативного менеджменту та слугують базисом напрацювання нових практик. Ключовою перевагою креативного менеджменту є те, що він не просто допомагає створювати щось нове, а і є інструментом для знаходження нових рішень існуючих проблем. У випадку з інноваціями, креатив є творчим компонентом, без якого інноваційні рішення існувати не можуть. Продуктивність та результативність діяльності підвищується завдяки креативу, тому що творчість має простір для більшої кількості варіантів, при усій важливості рутини і структурності, творче інноваційне середовище збільшує рівень результативності бізнесу. При поєднанні креативу та інновацій з'являється можливість прискорити пошуки вирішення проблем, що створені завдяки подіям, як внутрішнім, так і зовнішнім, це і є роль креативу у адаптації підприємств до нових умов. Зміни в економічному світі та бізнес-просторі – це звичайна подія, але війна стала викликом, до якого бізнес змушений адаптуватись.

Причини необхідності звернення до креативного менеджменту для підприємств у воєнний час:

1. *Когнітивна фіксованість.* Однією з головних перешкод для розвитку бізнесу є когнітивна фіксованість, або ідея, що має лише один спосіб інтерпретувати ситуацію чи проблему. В умовах війни варіативний підхід та прояви кризових ситуацій вимагає розширення спектру можливих рішень.

2. *Недостача часу.* Якщо керівники бізнесу не знайдуть часу, щоб чітко зрозуміти обставини, з якими вони стикаються, заохочувати творче мислення та діяти відповідно до висновків, їхня компанія може застати, що є одним із найбільших бар'єрів для зростання. В умовах війни рішення в окремих випадках бізнес змушений приймати «миттєво», навіть якщо це системні рішення.

3. *Прискорення розвитку:* Креативність та інновації – це компоненти, які зазвичай є основою прийняття рішень успішними компаніями. Джерелом таких рішень досить часто стає міждисциплінарний підхід, оскільки кожна галузь має складні проблеми, які вимагають креативних рішень за рахунок екстраполяції позитивного досвіду. В умовах війни бізнес незалежно від галузевої приналежності стає на шлях пошуку нових точок росту. В особливо складні часи користуючись креативним менеджментом підприємці мають можливість знайти нові методи для утримання їх бізнесу, від просто нової ідеї для виробництва, або надання послуг до повної зміни діяльності.

Принципово новою сферою розвитку українського бізнесу, в якій у повній мірі реалізуються підходи креативного менеджменту, стала волонтерська діяльність.

Велика кількість підприємств активно займаються допомогою та волонтерською діяльністю, завдяки чому отримують *фінансову* та *інформаційну* підтримку від широкого кола стейкхолдерів та самі надають *фінансову* та *інформаційну*. *Фінансову підтримку* надають: клієнти, що зацікавлені у підтриманні бізнесу; вітчизняні та зарубіжні інвестори; допомога від фондів. *Інформаційна* підтримка у вигляді оголошень від людей, що бажають допомогти та розповсюдити інформацію про необхідність у певних ресурсах, або надати просту фізичну допомогу. У таких випадках креативних підхід допомагає отримати результат, який має уже суспільне значення.

Для отримання максимальної користі від ідей своїх працівників організація повинна навчитися управляти їх творчим потенціалом, однак, як

відзначають Р. Флоріда і Дж. Гуднайт, «що є менш зрозумілим, то це як досягти максимальної креативності. Як збільшити ефективність, покращити якість, підвищити продуктивність, використовуючи складну і хаотичну сутність креативного процесу?» [1].

Креативний менеджмент буває різним, але його необхідність та користь завжди цінувалась у сфері управління. Не тільки компанії, а і люди користуються ним у різних сферах життєдіяльності і навіть у такий складний час креатив здатен допомогти вирішити проблеми, бути корисним для себе і своєї держави.

Література

1. Довгань Л.Є., Ситник Н.І. Креативний менеджмент. Київ 2014. 26 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/32133/1/Dovgan_Sytни_%20Kreat_men-t.pdf
2. Скільки території України окуповано за статистикою «24 каналу» URL: <https://rivnepost.rv.ua/news/skilki-teritorii-ukraini-okupovano>
3. CNBC: U.S. House passes \$40 billion Ukraine aid package; Ukraine economy predicted to contract 30% URL: <https://www.cnbc.com/2022/05/10/russia-ukraine-live-updates.html>
4. Harvard Business School: The importance of creativity in business URL: <https://online.hbs.edu/blog/post/importance-of-creativity-in-business>